

ÅRSBERÄTTELSE 2018

Independent Living Institute (ILI) arbetar för att främja möjligheterna för människor med funktionsnedsättning till mer personlig och politisk makt, självbestämmande, full delaktighet och jämlikhet genom information, utbildning, opinionsbildning och projektverksamhet. Under 2018 verkade ILI via flera projekt för att uppnå sina mål och visioner som beskrivs i detta dokument. Projekten har alla sin webbsida, facebook page och ger ut nyhetsbrev.

ILI under år 2018 var märkt med en stor förlust. Kalle Könkkölä, styrelseledamot i ILI, dog i september efter ett kort tids sjukdom. Kalle var en stark och viktig ledare av Independent Living med kontakter i de flesta länder runt världen. ILI saknar Kalle, hans ideologi, energi och innovativa idéer.

Projektverksamhet

Lagen som verktyg

Projektet Med lagen som verktyg arbetar för att öka funktionshinderrörelsens tillgång till juridisk expertis när det gäller utbildning, försvar och vidareutveckling av mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Syftet är att bidra till att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning tillgodoses bättre genom att med lagen och rättspraxis som verktyg verka mot negativ särbehandling och strukturell diskriminering. Nära samarbete skedde med projektet "Från Snack till Verkstad" och den ideella föreningen "[Med lagen som verktyg](#)" som tar emot rättsärenden och med hjälp av "Rättsnätverket" driver dem till domstol om det behövs. Organisationer med vilka projektet samarbetar är bl.a. [Funktionsrätt Sverige](#), [Apply Human Rights](#), [DHR](#), [STIL](#), och [Personskadeförbundet RTP](#). Det finansieras av Allmänna Arvsfonden.

Gemensamt referensgruppsmöte med projektet Från snack till verkstad hölls den 20 mars och tog bl a upp framtida finansiering av funktionsrättsrörelsens juridiska verksamhet. Kontakten har fortsatt med andra funktionshinderförbund - som Autism- och Aspergerförbundet, Dyslexiförbundet, Hörselskadades riksförbund och Synskadades riksförbund. Ett nära samarbete har under året skett med Talerättsfonden och Apply human rights, bland annat med en gemensam monter på Juristdagarna. Samverkan har fortsatt med flera av landets antidiskrimineringsbyråer. Lagen som verktyg har också haft kontakt med andra arvsfondsprojekt, t ex Vi ska med, om arbetsmarknadssituationen för unga med dövhet och dövblindhet. Samtal hölls under året med Raoul Wallenberg-institutet, särskilt inför ny projektansökan om Artikel 19 som verktyg.

Emil Erdtman, Ola Linder, Maria Chöler och Anna Zotééva har arbetat i projektet. Praktikanter har varit Anna Zotééva, Csilla Gradwohl och Erik Sandström. Anna gjorde en utredning om byggnadsnämnders handläggning av enkelt avhjälpna hinder och skrev examensuppsats om en svensk MR-institution. Csilla Gradwohl skrev en examensuppsats om bristande tillgänglighet och Erik Sandström en rapport om antidiskrimineringsbyråernas syn på funktionsdiskriminering.

Under våren 2018 sammanställdes boken Motverka funktionsdiskriminering och förändra samhället med lagen som verktyg. Den skapades som e-bok och trycktes i 200 ex. I stort sett alla dessa såldes. Hemsidan lagensomverktyg.se hade en stadig ökning av besökare. 10 nyckelpersoner har intervjuats och en ung gästskribent skrev tre inkännande reportage om diskriminering.

Anmälningstjänsten

[Anmälningstjänsten](#) hjälper enskilda och organisationer att anmäla diskrimineringsfall till [Diskrimineringsombudsmannen](#) och, i förekommande fall, den respektive kommunala byggnadsnämnden. Under 2018 gjordes 25 anmälningar på [Anmälningstjänsten](#) och sidan hade ca 5.000 besök av ca 4.000 personer. Under året utökades Anmälningstjänstens tekniska potential så att det nu går att följa upp vad som händer med en anmäld plats via bilderna i *Google street view*. Funktionen är inte offentlig, men de som anmäler kan uppge adress för den anmälda platsen och klicka i GPS-positionen, så går det senare att se om hindret åtgärdats. Några anmälningar har varit så pass integritetskänsliga att vi valt att inte publicera dem. Independent Living Institute har JO-anmält ett antal kommuner som tog på sig en alldeles för lång tid för att handlägga ärenden om enkelt avhjälpta hinder, det längsta 13 år.

Disabled Refugees Welcome (DRW)

[Disabled Refugees Welcome](#) är ett integrationsprojekt som drivs av Independent Living Institute. Det är en treårig satsning som finansieras av Allmänna arvsfonden och vid slutet av 2018 har DRW varit i gång 16 månader. DRW har som syfte att utveckla nya metoder som skapar bättre förutsättningar för mottagande och integration av nyanlända med olika funktionsnedsättningar. Under projektets gång dokumenterar DRW målgruppens behov och utveckla aktiviteter som i framtiden kan bli en naturlig del av det svenska mottagningssystemet.

DRW kom i gång under september 2017 med 10 anställda alla från olika länder. Julius Ntobauh som låg bakom projektidén med Adolf Ratzka är fortfarande verksam inom projektet. Fram till december 2018 har projektteamet utvecklat olika metoder för att driva projektet för att uppnå ett samhälle med lika möjligheter till ett självständigt liv för alla oavsett funktionsförmåga eller antal år i Sverige. Hemsidan, och sociala media kanaler jobbar aktivt samt material har producerats och översatts i några språk och sprids via *Out Reach* på några torg, på konferenser och hos viktiga aktörer. En kontaktbas utvecklas kontinuerligt. Över 60 fallstudier med målgruppen nyanlända har genomförts. Projektet har intervjuats i media flera gånger.

DRW har varit aktiv på sociala media. Se nedan under publikation för statistik.

DRW har haft många aktiviteter under 2018. Projektdeltagare har varit på studiebesök och tagit emot studiebesök för att sprida information om projektet och utveckla samarbete med andra organisationer. DRW har hållit i rundabordsamtal, tema dagar, öppet hus bland andra aktiviteter. Tillsammans med BO SSE stöd och råd kunskapscenter har flera aktiviteter planerats och genomförts.

Disability Rights Defenders Network

International Disability Rights Defenders Network (IDRDN) och Disability Rights Defenders Network (DRDN) är nätverk som syftar till informations- och erfarenhetsutbyte kring hur olika länder arbetar "med lagen som verktyg" för att förbättra livssituationen för personer med funktionsnedsättning. Inom ramen för IDRDN genomfördes under maj månad en internationell konferens, en match och ett nätverksmöte. Projektet genomfördes i samarbete med föreningen Med lagen som verktyg (se övrig verksamhet nedan) och finansierades av Bente Skansgårds Independent Living Fund, STIL och Nordens välfärdscenter (det sistnämnda genom föreningen Med lagen som verktyg).

28-29 maj – Match för IIDL: Jamie Bolling ledde match på temat “using the law as a tool” i samarbete med [International Initiative for Disability Leadership](#). Deltagare var involverade i utformningen av workshopen och kom från bland annat Australien och Kanada. Lagen som verktyg medverkade och deltagarna bidrog själva med sina erfarenheter.

Den 30 maj firade Independent Living Institute sina första 25 år med en internationell konferens Using the Law as a Tool for social change – med stöd från Nordens välfärdscenter, Bente Skansgårds minnesfond, ULOBA, STIL (Stiftarna av Independent Living i Sverige) och ENIL (European network for independent living) – om hur funktionshinderrörelsen och jurister kan samarbeta i strategisk processföring. Cirka 80 personer kom från bland annat de nordiska länderna, Estland, Bulgarien, Israel och USA. Program, talarpresentationer, powerpointpresentationer och Erik Tillanders foton finns på [konferenssidan](#). Se även [pressmeddelandet](#) och rapport på [svenska](#) och [engelska](#).

[Disability Rights Defenders Network](#) hade [nätverksmöte](#) 31 maj för att bilda Disability Rights Defenders Network. Förutom erfarenhetsutbyte och diskussion om vad som konstituerar diskriminering finns behov av att sammanställa de fall som faktiskt drivs på området världen över. Även om det drivs ett fåtal i ett enskilt land, kan vetskapen om den samlade mängden fall öka benägenheten att arbeta med strategisk processföring. till att dess utveckling. Selina Griesser arbetar med nätverket fram till augusti. Syftet med nätverket är att sprida och fördjupa den juridiska expertisen om funktionshinderrättigheter (disability rights) bland enskilda med funktionsnedsättning, deras organisationer och jurister. Vid mötet startades den slutna Facebookgruppen [Disability Rights Defenders](#) för att dela erfarenheter, metoder och råd. Det som läggs upp i Facebook-gruppen sammanfattas i ett nyhetsbrev som kommer fyra gånger per år. [Prenumerera på nyhetsbrevet via denna länk](#)

PA-tips

[PA-tips](#) (personlig assistans tips, tidigare Assistanstips) handlar om att samla in, dokumentera (med text och bild, video eller ritningar) och sprida tips, knep och exempel som assistansberättigade och deras assistenter har utvecklat för olika assistanssituationer. Det handlar om kunskaper som främjar möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att leva ett aktivt och väl fungerande liv med personlig assistans, såväl som ett ökat självbestämmande.

Enligt Independent Living-rörelsen är personer med funktionsnedsättningar de bästa experterna på sina behov och bör därför lära av och hjälpa varandra för att förändra sin situation. Genom att bli en bättre arbetsledare för sina assistenter kan man förbättra sin personliga assistans och öka självbestämmandet i vardagen. För detta behövs bland annat erfarenhet och kunskaper om praktiska och organisatoriska lösningar, exempelvis på vilka sätt assistenten kan assistera i en viss assistans situation. Meningen är inte att visa upp "den bästa" lösningen för assistansanvändare - vi är ingen homogen grupp utan individer med unika förutsättningar, behov och preferenser - utan att föreslå flera lösningar som assistansanvändare kan testa och låta sig inspireras av för att utveckla egna metoder. Projektets hemsida är [patips.se](#) och finns även på Facebook [facebook.com/PersonligAssistansTips/](#).

Projektet hade tidigare projektstöd från Allmänna Arvsfonden. Efter att den projektverksamheten avslutades i december 2015 har verksamheten fortsatt i något mindre skala, periodvis med finansiering av [Petrus och Augusta Hedlunds stiftelse](#).

Assistanskoll

Efter att projektperioden för [Assistanskoll](#) och dess finansiering genom Allmänna Arvsfonden tog slut under 2010 har webbtjänsten fortsatt att öka i innehåll och räckvidd. *Assistanskoll* erbjuder information, fakta och siffermaterial, analyser och råd till assistansanvändare, deras familjer och assistenter i valet av assistansanordnare. *Assistanskoll* håller allmänheten uppdaterad om de

snabba förändringarna som sker inom lagstiftning, det politiska spelet kring assistans, rättspraxis och marknadsutveckling.

Assistanskoll är även ett verktyg för kommunala handläggare när de ska sprida information och råd till assistansanvändare och deras familjer. Vid slutet av 2018 deltog 198 anordnare i [Assistanskolls jämförelsetjänst](#). (194 icke-kommunala och 4 kommunala) Utöver detta listas 43 anordnare som inte lämnat uppgifter. [Assistanskolls](#) webbplats hade ca 849 000 sidvisningar under året (809 000 under 2017 - en ökning med 5 %). Denna exponering gör [Assistanskolls](#) webbplats och nyhetsbrev till ett intressant forum även för annonsörer som numera täcker nästan alla Assistanskolls löpande kostnader.

[Assistanskolls](#) nyhetsbrev som redigeras av Kenneth Westberg publiceras ca en gång/månad och har uppnått en marknadsledande position i övervakningen av utvecklingen inom personlig assistans i Sverige. Våra artiklar och övrig information citeras ofta. Nyhetsbrevet når ut till 5 600 e-postadresser. Målgrupperna är assistansanvändare, deras anhöriga och assistenter, assistansanordnare, funktionshinder-organisationer och deras tidskrifter, fackföreningar, LSS-handläggare, tjänstemän på myndigheter och politiker på alla nivåer.

Det finns ett allt växande intresse för våra informationsidor och guider. Tex vår jämförelse av [kollektivavtal](#), guiderna [Arbeta som assistent](#), [OB-ersättning för personliga assistenter](#), [Vad har personliga assistenter i lön?](#), [Att rekrytera personliga assistenter](#), [Anordna din egen assistans](#) och [Förbered dig inför din assistansbedömning](#) har blivit mycket välbesökta sidor.

Assistanskoll har även en samlad sida med [statistik](#) över antal assistansberättigade, nybeviljanden/avslag, kostnader för assistans och hur många assistansberättigade som valt privata företag, kommuner, kooperativ osv

Exempel på vad som skett på *Assistanskoll* under året:

- 152 nyhetsartiklar om personlig assistans har publicerats på hemsidan.
- Assistanskoll har bevakat riksdagsvalet med frågor till samtliga riksdagspartier samt FI.
- Assistanskolls journalist Erik Tillander besökte Almedalen i juni/juli och gjorde en rad reportage därifrån.
- Två krönikörer: Nora Eklöv och Thomas Juneborg, skriver regelbundet på Assistanskoll.
- I jämförelsetjänsten kan man nu se uppgifter från Bolagsverket om tex vinst, omsättning och utdelning till aktieägare hos anordnarna i deras jämförelseprofiler.

Övrig pågående verksamhet

Online full-text biblioteket och PA-nätverket

[ILI:s online full-text bibliotek](#) erbjuder författare publicering, exponering och säker arkivering av sina arbeten, exempelvis artiklar i vetenskapliga tidskrifter, rapporter, handböcker och föredrag om Independent Living och relaterade ämnen. F n finns i det sökbara biblioteket strax över 600 dokument, därav är huvud andelen på engelska, ca 200 svenska och ca 100 på andra språk, mest tyska, franska och spanska. Vi har exempelvis ett antal bibliografier, såsom den brittiska forskaren M. Miles bad oss att publicera, om bemötandet av personer med funktionsnedsättningar i asiatiska kulturer. PA-nätverket sprider information om personlig assistans i Sverige genom artiklar och sammanfattande texter på engelska, såväl som information om situationen för assistansanvändare i andra länder. Vi får ofta uppskattande kommentarer från läsare i olika länder. Kommunikationen med läsarna innefattar även rådgivning utifrån artiklarnas innehåll.

Arrangerande av konferenser/ seminarier/ studiebesök / utbildningsinsatser samt medverkan vid andra aktörers evenemang

Under året arrangerades ett antal konferenser, seminarier, studiebesök och utbildningsinsatser samt att ILI:s personal medverkade i andra organisationers/aktörers evenemang annat:

- DRW Roundtable med Stockholms stad (14 februari)
- Studiebesök, japanska forskare, om *de-institutionalization* och personlig assistans (16 februari)
- DRW Temadag LSS och migration (22 februari)
- DRW Studiebesök Bosse Råd, Stöd och Kunskapscenter (23 februari)
- DRW Öppet hus kl 14-16 (16 mars)
- Arrangemang av seminariet [Normhierarki och fördragskonform tolkning](#) (19 mars)
- Föreläsning av Maria Chöler och Ola Linder för branschorganisationen Svensk Tillgänglighet (20 mars)
- Round table Sthlm stad (9 april)
- Besök från ENIL Nadia Hadad (11 april)
- Medverkan av Ola Linder i panel för [projektet Vi ska med](#) (12 april)
- DRW Stygruppsmöte med DHR (20 april)
- Planeringsmöte med Bosse råd, stöd och kunskapscenter (24 april)
- Föreläsning av Ola Linder på [Barnrättsdagarna](#) (24 april)
- DRW medverkan i Aimday, Uppsala (26 april)
- DRW studiebesök (8 maj)
- Studiebesök hos IM (23 maj)
- Möte med Tumba/Botkyrka kommun (25 maj)
- Föreläsning av Anna Zotééva på konferens om [uppföljning av Funktionsrättskonventionen](#) (25 maj)
- ILI Match och föreläsning av Emil Erdtman och Ola Linder på Match "Using the law as a tool" med [International Initiative for Disability Leadership](#) (28 och 29 maj)
- Arrangemang av konferens [Using the Law as a Tool for social change](#) (30 maj)
- ILI nätverksmöte med [Disability Rights Defenders Network](#) (31 maj)
- Medverkan av Ola Linder i workshop om [Public legal education](#) i St. Petersburg (7 juni)
- Presentation av Csilla Gradwohl av uppsatsen [Effekter av lagändring om bristande tillgänglighet](#)
- Miro Griffiths doktorand vid Manchester University besökte ILI och pratade med Adolf Ratzka om framtida utveckling av Independent Living (4 juli)
- Seminarium, politikerutfrågning och paneldebatt med medverkan av Emil Erdtman och Ola Linder under [Almedalen 2018](#) (5 och 6 juli)
- Seminarium med Maria Chöler och Ola Linder på [Sommaraskola](#) om funktionshinder och mänskliga rättigheter på Furuboda (21 – 25 augusti)
- Föreläsning av Maria Chöler för [Akademin för rörelsejurister 29 augusti 2018](#) (29 augusti)
- Studiebesök/seminarium Kerstin Burman + japanska jurister/forskare - rättsprocessen om sterilisering av transpersoner (30 augusti)
- I-Living från Grekland besökte ILI med en grupp av 15 personer. Intresse fanns om Independent Living och personlig assistans i Sverige (1 september)
- Arrangemang och föreläsning av Maria Chöler på [Är bristande stöd i skolan diskriminering?](#) (3 september)
- DRW möte ESF-projektet som del i referensgruppen (3 september)
- DRW möte Kvotprojektet (6 september)
- Studiebesök från Italien (18 september)
- DRW referensgruppsmöte(19 september)
- Medarrangemang och medverkan av Maria Chöler och Ola Linder på [Vems ansvar är webbtillgängligheten?](#) (19 september) tillsammans med Begripsam AB.
- Föreläsning av Emil Erdtman och Ola Linder om projektet på juristmöte hos Funktionsrätt Sverige (24 september)
- Två föreläsningar av Maria Chöler och Ola Linder på konferensen Process i diskriminering för antidiskrimineringsbyråer i Gävle (25 och 26 september)

- Arrangemang och föredrag av Ola Linder och Erik Sandström av [DO:s tillsyn över aktiva åtgärder](#) (19 oktober)
- Deltagande av Ola Linder på konferens om [konventionskonform tolkning i Maastricht](#) (25-26 oktober)
- DRW deltagande i ESF-projektet referensgrupp (7 november)
- Föreläsning av Emil Erdtman på workshop om mediegenomslag och medieskildring för Svenska konsulatet i St. Petersburg, Ryssland (7 och 8 november)
- DRW deltagande i SRF Branch Föreningsmöte (22 november 2018)
- Arrangemang av seminariet [Vad gör facket mot diskriminering i arbetslivet?](#) (22 november)
- Föreläsning av Anna Zotéeva på Staden ska funka för alla (6 december)

Publikationer, intervjuer, remissvar och framträdanden i olika medier

ILI:s personal publicerade under året nyhetsartiklar, text-, bild- och rörligt material i olika medier.

- På [Assistanskoll](#)s hemsida har 152 nyhetsartiklar om personlig assistans publicerats under året.
- [DRW](#)s hemsida har fått en ny look och besökts av 1500 personer med 2860 besök under 2018. 10 nyhetsbrev skickades ut innehållandes totalt ca 60 nyhetsartiklar, intervjuer, filmer och evenemangsinformation. Nyhetsbrevet nådde 9252 personer. Filmen om Julius Ntobuah sågs 194 gånger och filmen om DRW 51 gånger.
- DRW intervjuades ett antal gånger i andra media.
- DRWs [Facebook-sida](#) hade i slutet av 2018 256 följare och 248 likes och nådde 17532 persons.
- Lagen som verktygs [hemsida](#) hade 2018 25.000 besök av 18.000 personer. I genomsnitt spenderas 1,17 minut per session, men för artiklar kan lästiden vara 5 min. Facebooksidan Lagen som verktyg hade 328 följare och Twitterkontot 334. [Nyhetsbrevet](#) hade 259 prenumeranter och gick ut med nio nummer under året.
- IDRDN skickade ut 3 nyhetsbrev under året innehållandes framför allt nyhetsartiklar om strategiska rättsprocesser på funktionsrättsområdet i Europa och notiser gällande relevanta evenemang.

Intressepolitiska utspel 2018:

- ILI och STIL:s [remissvar](#) om EU:s webbtillgänglighetsdirektiv
- ILI:s och Funktionsrätt Sverige [remissvar](#) om utkast till General comment nr 7.
- ILI:s och Funktionsrätts m fl [förslag till frågor](#) inför Sveriges rapportering till FN
- Artikel om [tillgänglighet och delaktighet i allmänna val](#)
- Ola Linders m fl debattartikeln om att [förbjuda NMR:s organisering](#)

Intervjuer och reportage inom Lagen som verktyg:

- [Fredrik Bergman](#)
- [Lars Lööv](#)
- [Maria Johansson](#)
- [Agneta Söder](#)
- [Anne Ramberg](#)
- [Sebastian och Mikael Häregård](#)
- [Elena Namli](#)
- [Sabina Hellborg](#)
- [Rami Al-Khamisi](#)
- [Lena Svenaeus](#)
- [Bristande stöd i skolan som diskriminering](#)
- [Hur diskriminering påverkar självkänslan](#)
- [Adolf, Maria och Sofia om sin pågående processer](#)

Online-Guider inom Lagen som verktyg:

- [Svensk diskrimineringsrätt](#)
- [Krav på tillgänglighet i några lagar och författningar](#)
- [Skälig anpassning och skälighetsbedömning](#)
- [Rättsliga vägar mot upprättelse och samhällsförändring](#)
- [Rättspraxis om funktionsdiskriminering](#)
- [Ordlista med termer och förkortningar](#)
- [Instanser att sig till vid bristande tillgänglighet och diskriminering](#)
- [Internationella regleringar inom diskrimineringsrätten](#)
- [Internationella klagomålsvägar](#)
- [Diskrimineringskydd i de nordiska länderna](#)
- [Diskrimineringsrättens utveckling](#)
- [Strategisk processföring i Norden](#)

Översikter och granskningar inom Lagen som verktyg:

- [Hur fungerar kommunala byggnadsnämnders tillsyn över enkelt avhjälpna hinder](#)
- [Hur effektiv är DO:s tillsyn över aktiva åtgärder?](#)
- [Översikt av lagar och regler om stöd i skolan](#)
- [Antidiskrimineringsbyråernas syn på funktionsdiskriminering](#)
- [Enkät om kommunernas syn på webbtillgänglighet samt lagkommentar om genomförandet av webbtillgänglighetsdirektivet.](#)
- [Hur förhåller sig upphandlingskrav till diskrimineringslagen?nalyserat](#)

Lagen som verktyg i andra media:

- Arbetaren: [DO för hård kritik för tandlöshet och slarv](#) (19 oktober)
- Dagens samhälle: [Öka tillgängligheten - ta bort enkelt avhjälpna hinder](#)
- Lag & avtal nr 2/2018: [Jag var för dyr för Södertörns högskola](#) (kommentar av Ola Linder)
- Specialpedagogik nr 1/2018: [Förbereder rättsprocess om nationella prov](#)
- Skolvärlden 11 januari 2018: [Jurist ska utreda diskriminering vid nationella prov](#) (11 januari)

Föreningen Med lagen som verktyg

Föreningen Med lagen som verktyg bildades 2015 på initiativ av ILI m.fl. men bedrivs i egen regi som en medlemsbaserad ideell förening. Föreningen bär (liksom projektet ovan) namnet Med lagen som verktyg och dess verksamhet kompletterar projektverksamheten. Föreningen driver medlemmarnas diskrimineringsärenden, om nödvändigt, i domstol. Utöver detta informerar föreningen om civila och mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, ger råd och information kring funktionshinderdiskriminering. ILI har under året bidragit med visst administrativt stöd.

Föreningen Med lagen som verktyg har under året stämt i domstol i sex ärenden och utrett ett tiotal antal ärenden. Föreningen driver medlemmarnas diskrimineringsärenden med stöd från advokater och jurister som ställer upp gratis eller juridikstuderande som får prova på att skriva utredningar. Studenter har till exempel utrett fall om bristande tillgänglighet vid postombud och kränkande löneutveckling inom Arbetsförmedlingen. En annan utredning handlade om brist på aktiva åtgärder mot diskriminering inom Polismyndigheten.

Föreningens årsmöte hölls den 19 april. Under året trädde GDPR i kraft och föreningen antog en egen [integritetspolicy](#). Med anledning av en [forskningsrapport](#) av bland andra Maria Grahm Farley, Juridiska institutionen vid Uppsala universitet hölls den 19 mars ett [seminarium](#) om normhierarki och fördragskonform tolkning i Sverige. Andrea Bondesson, jurist i projektet Från snack till verkstad på

Funktionsrätt Sverige, förklarade bl a att om ingen reell normkonflikt föreligger ska svensk rätt tolkas i ljuset av konventionen (fördragskonform tolkning).

Utifrån två rättsfall diskuterades 7 november hur vi får genomslag för en bättre kollektivtrafik med hjälp av strategisk processföring. Efter att DO lagt ner Lars-Göran Wadéns ärende drev [DHR](#) det – med en vända i [Högsta domstolen](#) – till [vinst i Gävle tingsrätt](#). Det andra fallet handlade om den [stämningsansökan](#) som lämnats in till Örebro tingsrätt mot region och bussbolag gällande uteblivna hållplatsutrop på bussarna i Örebro. KFO stod för lokalen och seminariet arrangerades ihop med Svenska avdelningen av internationella juristkommissionen.

Pågående rättsärenden:

- Nekad anställning pga assistanshund
- Bristande tillgänglighet på Kungliga slottet
- Uteblivna hållplatsutrop på bussarna i Örebro
- Diskriminering av elever med dyslexi vid de nationella proven

Föreningen har lämnat in en stämningsansökan i ett fall där en person med funktionsnedsättning nekades fullgöra en anställning med hänvisning till användande av den assistanshund som personen behöver för att kompensera sin funktionsnedsättning. En anställd vid Polisen [DO-anmälde](#) med stöd från föreningen Polismyndigheten gällande brister i myndighetens arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering. Den 8 februari lämnade Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas ungdomsförbund ([pressmeddelande](#)) i samarbete med föreningen Med lagen som verktyg in ett [klagomål](#) till FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning gällande Richard Sahlin. Lag & avtal skrev om fallet i nr 2/2018 om Ola Linder kommenterar det i artikeln: [Jag var för dyr för Södertörns högskola](#). Föreningen har understött Hörselskadades riksförbund (HRF) arbete med [stämningsansökan](#) mot en konferensanläggning där man betalt extra för teleslinga som sedan inte fungerade. 25-26 oktober 2018 deltog Susanna Eriksson och Ola Linder från föreningen Med lagen som verktyg på en [konferens](#) vid Juridiska fakulteten på universitet i Maastricht, Nederländerna, om funktionsrättskonventionen i domstolarna.

Föreningen i media:

- Om föreningens och Sofia Thoresdotters fall i Nerikes Allehanda (även ledare av David Lindén), i P4 Örebro: [Synskadad stämmer Länstrafiken för diskriminering](#) (10 oktober 2018) och SVT Örebro: [Regionen stäms för bristande tillgänglighet på bussar](#) (8 oktober 2018)
- Release av föreningens rättsaktion för elever med dyslexi 31 augusti 2018: [Rapport 2018-08-31](#), [TV4 Nyheterna](#) och [Dagens Nyheter](#)

Samverkan med funktionshinderrörelsen i Sverige och internationellt samt övriga professionella kontakter

Genom vårt långa gemensamma arbete med andra organisationer för att bygga ut och försvara våra medborgerliga rättigheter och öka våra konkreta möjligheter till att leva som andra har ILI byggt upp goda kontakter inom det svenska civila samhället på vårt område. Med detta breda nätverk har vi lätt kunnat hitta medsökande för projektansökningar och för annat samarbete. Vi har även goda internationella kontakter genom vårt långvariga engagemang i den internationella Independent Living-rörelsen inom Disabled People's International och ENIL, det europeiska nätverket för Independent Living, samt genom många samarbetsprojekt och ömsesidiga erfarenhetsutbyten.

ILI har med åren blivit en internationell informations- och kontaktförmedling vilket har hjälpt oss att utöka vårt nätverk och fördjupa vårt samarbete med andra organisationer. På det sättet har vi tillsammans med många andra aktörer kunnat bidra till en ökad utvecklingstakt på funktionshinderområdet i en rad länder när det gäller policy för tillgänglighet, personlig assistans, tekniska hjälpmedel och arbete. Frågorna kan gälla projekt, litteraturkällor, kontaktförmedling med andra organisationer och experter eller rör enskilda personer som behöver stöd och råd.

ILI:s styrelseordförande och verksamhetsledare har under året varit:

Adolf Ratzka:

- Medlem i redaktionsrådet ("Overseas Editor") och "peer reviewer" för tidskriften ("Overseas Editor") "Disability and Society", Storbritannien.
- Distinguished Fellow och "peer reviewer" för tidskriften "The Review of Disabilities Studies", Center on Disability Studies, University of Hawaii.
- Medlem i International Advisory Council, EcoPlan.
- Styrelseledamot i Stiftelsen till Rolf Bergfors minne.
- Styrelseledamot i Access Sweden.
- Ordförande i den ideella föreningen Med lagen som verktyg.

Jamie Bolling:

- Medlem i [ENILs](#) Management Team och Audit Committee.
- Styrelseledamot i [Bente Skansgårds Independent Living Fond](#).
- Ledamot i [STILs styrelse](#).
- Vice ordförande i [MyRights styrelse](#).

ILI:s personal

I personalstyrkan finns en rik variation av kompetens och erfarenheter, många med egna funktionsnedsättningar, en jämn fördelning mellan kön, stor spridning mellan åldrar och med ursprung i flertalet olika länder. ILI:s personal har under 2018 bestått av följande personer, varav de flesta har arbetat deltid, några endast under kortare perioder och i form av praktik:

Adolf Ratzka, projektledare för Disability Rights Defenders Network, projektmedarbetare för Disabled Refugees Welcome och styrelsens ordförande.

Algren Morgan, projektmedarbetare för Assistanskoll och Lagen som verktyg.

Anna Zoteeva, under våren praktikant och fr.o.m. oktober projektmedarbetare för Lagen som verktyg.

Caroline van Mourik, projektmedarbetare för Med lagen som verktyg.

Chavia Ali, fältarbetare för Disabled Refugees Welcome t.o.m. augusti.

Csilla Gradwohl, under våren praktikant för Lagen som verktyg.

Emil Erdtman, journalist och projektledare för Lagen som verktyg.

Erik Sandström, under hösten praktikant för Lagen som verktyg.

Erik Tillander, journalist och projektmedarbetare för Assistanskoll, under våren även projektmedarbetare i Disabled Refugees Welcome.

Jamie Bolling, verksamhetsledare och projektledare för Disabled Refugees Welcome.

Julius Mvenyi Ntobuah, fältarbetare för projektet Disabled Refugees Welcome.

Kenneth Westberg, journalist och projektledare för Assistanskoll.

Linda Robertsson, kanslichef inkl. administration, personal och ekonomi.

Maria Chöler, jurist och projektmedarbetare för Med lagen som verktyg och projektmedarbetare för Disability Rights Defenders Network.

Ola Linder, jurist och projektmedarbetare för Med lagen som verktyg, fr.o.m. oktober även fältarbetare/jurist för Disabled Refugees Welcome.

Philip Day, webbansvarig, databasprogrammerare och projektmedarbetare för Assistanskoll, Lagen som verktyg/Anmälningstjänsten och Disabled Refugees Welcome.

Rahel Abebaw Atnafu, fältarbetare och administratör för projektet Disabled Refugees Welcome.

Riitta-Leena Karlsson, projektmedarbetare för projektet Disabled Refugees Welcome.

Samvel Atabekyan, kommunikatör för projektet Disabled Refugees Welcome fram till februari.

Selina Grießer, under våren praktikant och fr.o.m. oktober projektmedarbetare i Disability Rights Defenders Network.

Sooz Romero Orellana, kommunikatör och metodutvecklare för projektet Disabled Refugees Welcome.

Utöver det har arbetsinsatser genomförts på konsultbasis och genom punktmässiga korta anställningar/frilansuppdrag.

Finansiering

ILI tackar:

- [STIL/ILU](#), Stiftarna av Independent Living i Sverige, som bidragit till ILIs verksamhet med finansiellt stöd såväl som med projektstöd till IDRDN inkl. [den internationella konferensveckan](#) i maj.
- [Allmänna Arvsfonden](#) som finansierat projekten [Lagen som verktyg](#) och [Disabled Refugees Welcome](#).
- [Bente Skansgårds Independent Living Fund](#) som bidragit med projektstöd till IDRDN inkl. [den internationella konferensveckan](#) i maj och till fortsatta nätverksaktiviteter inom [DRDN](#).
- På uppdrag av föreningen Med lagen som verktyg, med stöd från Nordens välfärdscenter, genomfördes den nordiska delen av [den internationella konferensveckan](#) i maj, inom ramen för IDRDN.

Utöver detta har ILI:s verksamhet finansierats genom annonser på Assistanskoll.se och privata gåvor.

Styrelsens sammansättning och möten

Adolf Ratzka, Stockholm, importerade 1983 Independent Living-filosofin till Skandinavien, initiativtagare till [STIL](#) och dess ordförande fram till 1995, [ENIL](#):s förste ordförande 1989-1992, grundade tillsammans med Rolf Bergfors [GIL](#) och [Independent Living Institute](#) och har varit dess verksamhetsledare sedan starten 1993 fram till september 2017. Adolf är styrelsens ordförande.

Bengt Elmén, Stockholm, författare, debattör och föreläsare, styrelseledamot i STIL, kanslichef i STIL 1987-1991.

Gilla Andersson - suppleant för Bengt Elmén, styrelseledamot STIL sen 2006 och dess vice ordförande sedan 2016, ordförande i Reumatikerföreningen Lidingö sedan 2016.

Jamie Bolling, Härnösand, är människorättsförsvarare med fokus på funktionshinderfrågor, verksamhetsledare för [ENIL](#) 2009 - 2017, tidigare ledamot i MP:s partistyrelse, styrelseledamot i STIL och MyRight.

Judith E. Heumann, Washington DC, USA, är en av de främsta internationellt kända Independent Living-aktivisterna för bl a sin roll i rörelsens 28 dagarsockupation av Federal Building i San Francisco som tvingade den federala regeringen att skriva på Section 504 of Rehabilitation Act of 1973; sitt arbete för [Center för Independent Living Berkeley](#) (där hon bl a lade grunden till dagens [Disability Rights Education and Defense Fund](#)); initiativtagare till och verksamhetsledare, tillsammans med [Ed Roberts](#), för [World Institute on Disability](#); statssekreterare (Assistant Secretary) för Office of Special Education and Rehabilitation Services, [US Department of Education](#) 1993 - 2001; [World Bank Group](#) förste Advisor on Disability and Development 2002-2006; Director, Department of Disability Services, District of Columbia; Special Advisor on Disability Rights for the US State Department 2010 – 2017.

Kalle Könkkölä, Helsingfors, Finland, var verksamhetsledare för [Tröskeln](#), det första europeiska Independent Living-centret som han tog initiativet till år 1973, medgrundare av det finska miljöpartiet De gröna, tidigare finsk riksdagsledamot, tidigare ordförande i [Disabled People's International](#), samt grundare av och ordförande i [Stiftelsen Abilis](#) m m. Kalle Könkkölä avled hastigt i september. Läs [Kalle Könkkölä har lämnat oss](#), av Adolf Ratzka.

Kapka Panayotova, Sofia, Bulgarien, är ordförande i [ENIL](#), det europeiska nätverket för Independent Living, grundare och verksamhetsledare för [Center for Independent Living, Sofia](#).

Under 2018 hade styrelsen två styrelsemöten, ett fysiskt möte den 31 maj och ett per capsulam beslut via e-mail och telefon den 6 juli. Utöver det har regelbunden kontakt skett via mail och telefon.

Stockholm, 2019 -

Adolf Ratzka Bengt Elmèn Jamie Bolling Judith Heumann Kapka Panayotova